

Številka: Up-20/15-15

Datum: 27. 5. 2019

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložila Mojca Škof, Maribor, ki jo zastopa Borut Kariž, odvetnik v Ljubljani, na seji 27. maja 2019

sklenil:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Mariboru št. II Ip 662/2014 z dne 9. 10. 2014 v zvezi s sklepom Okrajnega sodišča v Mariboru št. Ig 3693/2003 z dne 26. 8. 2013 se ne sprejme.

OBRAZLOŽITEV

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijanim sklepom zavrnilo pritožničin ugovor zoper sklep o nadaljevanju izvršbe zoper njo kot družbenico izbrisane družbe. Zavrnilo je njeno navedbo, da na poslovanje družbe ni mogla vplivati. Pojasnilo je, da je pritožnica imela v izbrisani družbi poslovni delež v višini 12,25 odstotka, na katerega je pravo gospodarskih družb vezalo določene pravne učinke. Tako naj bi imela na podlagi 445. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98, 37/98, 84/98, 6/99, 45/01, 59/01 – popr., 57/04 in 139/04 – v nadaljevanju ZGD) pravico predlagati sklic skupščine in točko dnevnega reda že sklicane skupščine. V skladu s 455. členom ZGD naj bi imela možnost s tožbo zahtevati, naj sodišče odloči o prenehanju družbe, na podlagi 446. člena ZGD pa tudi pravico vpogledati v poslovno dokumentacijo družbe, ki naj bi bila zavarovana s tožbo (447. člen ZGD). Kljub manjšinskemu deležu naj bi pritožnica morala zagotoviti sprejetje ukrepov za zagotovitev likvidnosti družbe (4. do 7. člen Zakona o finančnem poslovanju podjetij, Uradni list RS, št. 54/99, 110/99 in 31/07 – v nadaljevanju ZFPPod). Pritožnica naj ne bi z ničimer izkazala, da ni mogla imeti vpliva na poslovanje družbe, ker naj bi ga ne mogla imeti oziroma ker naj bi ji bil preprečen. Z ničimer naj ne bi izkazala trditev, da na poslovanje družbe ni mogla vplivati ter da bi jo drugi družbenik pri tem omejeval in ji onemogočal dostop do pomembnih informacij ali ji kako drugače onemogočal sodelovanje pri upravljanju družbe. Pritožnica naj bi se torej sama odrekla pravicam in dolžnostim družbenice. Sodišče druge stopnje je z izpodbijanim sklepom pritožničino pritožbo zavrnilo ter pritrdilo odločitvi nižjega sodišča in njegovim razlogom. Pojasnilo je še, da lastništvo poslovnega deleža pomeni zakonsko predpisane obveznosti, ki se naj jim ne bi bilo mogoče izogniti s sklicevanjem na delovno

mesto, na katerem naj bi v družbi kot zaposlena delala, in na kazniva dejanja, ki naj bi jih zagrešil direktor družbe. Tako kot v ugovoru naj pritožnica tudi v pritožbi ne bi uveljavljala razlogov za svojo pasivnost. Tudi z vpogledom v poslovno dokumentacijo družbe naj bi imela možnost preveriti poslovno uspešnost družbe in bi lahko tudi ukrepala.

2. Pritožnica zatrjuje, da sta odločitvi sodišč arbitrarni, ker sta pritožnico šteli za aktivno družbenico zgolj na podlagi zakonskega določila in nista upoštevali njenega posebnega položaja. Pojasnjuje, da kot carinski deklarant ni imela nikakršnega vpliva na poslovanje družbe. V nakup poslovnega deleža naj bi bila prisiljena pod grožnjo prenehanja delovnega razmerja. Ob izbrisu družbe naj ne bi bila več zaposlena v njej. Za izbris družbe naj bi izvedela šele po pravnomočnosti sklepa o izvršbi, ko naj ne bi mogla več vlagati ustreznih pravnih sredstev. Pred tem naj bi ne imela možnosti vložiti ugovora. Zato naj bi ji bila kršena pravica do pritožbe. Prav tako naj bi ji bila kršena pravica do sodnega varstva, saj naj bi zakonodajalec v obravnavani zadevi opustil vročitev sklepa o izbrisu družbe pritožnici, ker naj njegova vročitev družbenikom v takem primeru ne bi bila predvidena. S tem naj bi bil kršen 6. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP). Pritožnici naj bi bila kršena tudi pravica do zasebne lastnine iz 1. člena Prvega protokola k EKČP. Izbris družbe naj bi namreč pomenil ukinitvev pritožničinega poslovnega deleža v družbi. Tak poseg naj ne bi bil zakonit. Pritožnica se pri tem sklicuje na dve odločitvi Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) in njegova stališča o predvidljivosti. Zatrjuje, da naj izbrisa družbe po uradni dolžnosti ne bi mogla predvideti kakor tudi ne svoje osebne odgovornosti za njene obveznosti. Pritožnica kritizira zakonsko ureditev osebne odgovornosti družbenikov za obveznosti družbe in navaja, da je taka ureditev nesorazmerna bremenu. Prenos odgovornosti za obveznosti izbrisane družbe po uradni dolžnosti na t. i. aktivne družbenike naj bi bil v nasprotju s temeljnimi načeli korporacijskega prava. Nobena članica Evropske unije naj ne bi imela take zakonodaje. Taka ureditev naj ne bi imela potrebne stopnje varnosti in predvidljivosti. Prav tako naj bi bila sprejeta po ustanovitvi družbe, njena veljavnost pa naj bi se raztezala na obdobje, preden je začela veljati.

3. V skladu s prvim odstavkom 51. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) morajo biti pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpana vsa pravna sredstva. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo pogoj izčrpanosti pravnih sredstev za vložitev ustavne pritožbe med drugim pomeni, da mora pritožnik pravna sredstva izčrpati tudi po vsebini (materialna izčrpanost).¹ V obravnavanem primeru je iz priloženih ugovora in pritožbe zoper sklepa sodišča prve stopnje razvidno, da pritožnica kršitvi pravic do pritožbe (25. člen Ustave) in do sodnega varstva (23. člen Ustave) ter kršitve 6. člena EKČP v postopku izbrisa gospodarske družbe v navedenih pravnih sredstvih ni uveljavljala. To pomeni, da so ti očitki po vsebini neizčrpani. Ker pogoj izčrpanosti ni izpolnjen, se do teh očitkov Ustavno sodišče ni opredelilo. Ustavno sodišče le dodaja, da je ESČP že v sodbi

¹ Glej na primer sklepe Ustavnega sodišča št. Up-565/05 z dne 25. 10. 2006, št. Up-1131/12 z dne 30. 9. 2013 in št. Up-374/17 z dne 6. 7. 2017, 14. točka obrazložitve.

velikega senata *Lekić proti Sloveniji* z dne 11. 12. 2018 presodilo, da sta ukrep izbrisa družbe brez predhodne likvidacije po ZFPPod in prehod odgovornosti za dolgove družbe na aktivne družbenike imela legitimen namen in sta zakonita ter da sam postopek izbrisa ni prestrog, saj daje na razpolago dolge ugovorne roke zoper odločitve sodišča, ki se objavijo v sodnem registru in Uradnem listu Republike Slovenije. Strinjalo se je tudi z zakonsko določenim načinom vročanja sklepov sodišča, ker je menilo, da je bil ZFPPod dostopen pritožniku in njegova vsebina dovolj jasna, tako da je pritožnik lahko predvidel omenjena tveganja oziroma posledice, ki jih imajo lahko dane aktivnosti. Zato naj bi pritožnik oziroma skupaj z drugimi družbeniki naredil potrebne korake za prevzem pošte, sicer naslovljene na družbo, saj morajo družbeniki družbo upravljati, dokler ni likvidirana.²

4. Pritožnica zatrjuje tudi kršitev pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave oziroma 1. člena Prvega protokola k EKČP zaradi izgube poslovnega deleža v izbrisani družbi in svoje osebne odgovornosti za obveznosti družbe, kar naj ne bi bilo niti zakonito niti predvidljivo (pri tem pa ne navaja, da bi morebitno plačilo terjatve zanjo pomenilo nesorazmerno breme). Ničesar od navedenega v rednih pravnih sredstvih ni uveljavljala. Ker so torej tudi ti očitki vsebinsko neizčrpani, se Ustavno sodišče tudi do njih ni opredelilo. Dodaja zgolj, da že ESČP v zadevi *Lekić proti Sloveniji* ocenjuje, da sprejeti ukrepi po ZFPPod niso nesorazmerni in je poseg zakonit v smislu 1. člena Prvega protokola k EKČP. Glede predvidljivosti pa je ESČP pojasnilo, da je bil ZFPPod objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije 8. 7. 1999 in je stopil v veljavo 23. 7. 1999 ter je bil pritožniku dostopen, njegova vsebina pa dovolj jasna, da bi pritožnik lahko predvidel, da je njegova družba pod tveganjem njenega izbrisa iz sodnega registra in da zato obstaja tveganje izgube poslovnega deleža in uveljavljanja njegove osebne odgovornosti za dolgove družbe (glej 102. in 103. točko obrazložitve navedene sodbe).³

5. Pritožnica še meni, da je arbitrarno stališče, da je aktivna družbenica izbrisane družbe, saj naj sodišči ne bi upoštevali njenega dejanskega položaja, ki izpričuje, da niso podani pogoji za njeno odgovornost. Očitek ni utemeljen. Sodišči sta ugotovitev, da je bila pritožnica aktivna družbenica izbrisane družbe, utemeljili z razumnimi pravnimi razlogi. Pojasnili sta, da pritožnica za svojo pasivnost ni navedla nobenih razlogov in da ni z ničimer izkazala trditve, da ni mogla imeti vpliva na poslovanje družbe, ker da ji je ta bil preprečen, kakor tudi dostop do informacij. Sodišči sta navajali, da je pritožnica glede na višino poslovnega deleža imela možnost vplivati na poslovanje podjetja, saj je iz naslova tega deleža imela določene pravice, ki jih sodišči naštevata, sklicujoč se pri tem na 445., 446. in 455. člen ZGD, vendar pa tega ni izkoristila. Kot izhaja iz že omenjene sodbe v

² Sklep o začetku postopka izbrisa družbe se po drugem odstavku 29. člena ZFPPod vroča le gospodarski družbi, nad katero se postopek začne.

³ V obravnavanem primeru je bila družba izbrisana iz sodnega registra 18. 5. 2000, tj. skoraj eno leto od uveljavitve ZFPPod, ko so tudi nastopile posledice izbrisa družbe iz sodnega registra, ki jih je navedeni zakon urejal.

zadevi *Lekić proti Sloveniji*, so ti argumenti sprejemljivi tudi za ESČP (glej 100. točko obrazložitve).⁴

6. Ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena ZUstS, senat ustavne pritožbe ni sprejel v obravnavo.

7. Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednik senata dr. Marijan Pavčnik ter člana dr. Dunja Jadek Pensa in dr. Rajko Knez. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Marijan Pavčnik
Predsednik senata

⁴ V citirani sodbi je ESČP poleg presoje zakonskega okvira sprejetih ukrepov (po ZFPPod) poudarilo tudi pomen presoje konkretnih okoliščin primera. Glede na pritožnikov 11,11-odstotni poslovni delež je ugotovilo, da je pritožnik imel možnost vplivanja na delovanje družbe. Ocenilo je, da 10-odstotni prag, ki je potreben za osebno odgovornost, kot izhaja iz domačega prava, ni arbitraren, ker daje družbeniku družbe z omejeno odgovornostjo kar nekaj pravic: pravico do informacije o zadevah družbe, pravico do dostopa do dokumentov, pravico zahtevati sklic skupščine, pravico zahtevati, da so določena vprašanja uvrščena na sklic skupščine, pravico vložiti odškodninsko tožbo na pristojno sodišče v korist družbe.